

Brott mot företagare 2021

Kriminalitetens omfattning och dess konsekvenser
för mindre företag i Sverige

Februari 2021

företagarna

Företagarna företräder 60 000 företagare och har 2 000 förtroendevalda. Vi erbjuder nätverk, kunskap och praktisk hjälp samt driver utvecklingen för ett bättre företagsklimat, så att företagare får rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet och nå sina mål.

foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00

INNEHÅLL

1. Sammanfattande resultat	4
2. Om undersökningen	4
3. Inledning	5
4. Polisiär närvaro och otrygghet	7
5. Företagares utsatthet för brott	9
Företagsstorlek.....	10
Branscher.....	11
Stad och land.....	12
Vanligaste brottstyper.....	13
6. Anmälningbenägenhet	15
Brister i den offentliga brottsstatistiken.....	16
7. Brottslighetens konsekvenser	18
Tilltron till rättsväsendet.....	19
Riskmedvetenhet och brottsförebyggande åtgärder.....	19
Otrygghet	20
Minskad tillväxt	20
Nedläggning av företaget.....	21
8. Åtgärder för att minska brottsligheten	23
Nationella åtgärder.....	23
Lokala åtgärder.....	25

Rapportens författare

Pontus Lindström,
näringspolitisk expert,
Företagarna

1. SAMMANFATTANDE RESULTAT

OTRYGGHET OCH UTSATTHET

- Andelen företagare som upplever otrygghet på grund av låg polisnärvaro har ökat från 41 till 51 procent 2017–2020.
- Andelen företagare som blivit utsatta för brott har ökat från 30 till 36 procent 2017–2020. För företagare med anställda har vartannat företag blivit utsatt.
- Utsattheten för brott har framför allt ökat inom branscherna handel och tillverkning. De vanligaste brottskategorierna är bluffakturor, stölder, inbrott och skadegörelse.

BROTTLIGHETENS KONSEKVENSER

- 84 procent av de brottsutsatta företagen upplever minskad tilltro till rättsväsendet.
- 79 procent har fått ökade kostnader för brottsförebyggande åtgärder.
- 42 procent uppger att utsattheten för brott leder till att planerade investeringar har skjutits upp eller uteblivit.
- Andelen företagare som funderat på att lägga ner sin verksamhet på grund av brottsligheten har ökat från 13 till 19 procent.

ANMÄLNINGSBENÄGENHET

- Anmälningsbenägenheten fortsätter att minska, från 42 procent som avstått från att polisanmäla brott 2017 till 65 procent 2020.
- Andelen företagare som alltid polisanmäler är högre i storstäderna än på landsbygden.

2. Om undersökningen

Rapportens resultat bygger på en webbaserad enkät till Företagarnas medlemspanel genomförd 5–18 november 2020.

- Antal respondenter var 819 företagare med bred representation sett till olika branscher, företagsstorlekar och geografisk hemvist.
- Svarens fördelning har korrigerats för att efterlikna den nationella företagarstrukturen, med hjälp av en modell baserad på SCB:s statistik över antal företagare i Sverige. Konkret görs detta genom att korrigerande vikter räknas fram för olika företagsstorlekar (antal anställda), kön, ålder och bransch.
- Jämförelser i rapporten görs med tidigare liknande undersökningar genomförda juni 2017, mars 2018 och augusti 2019.

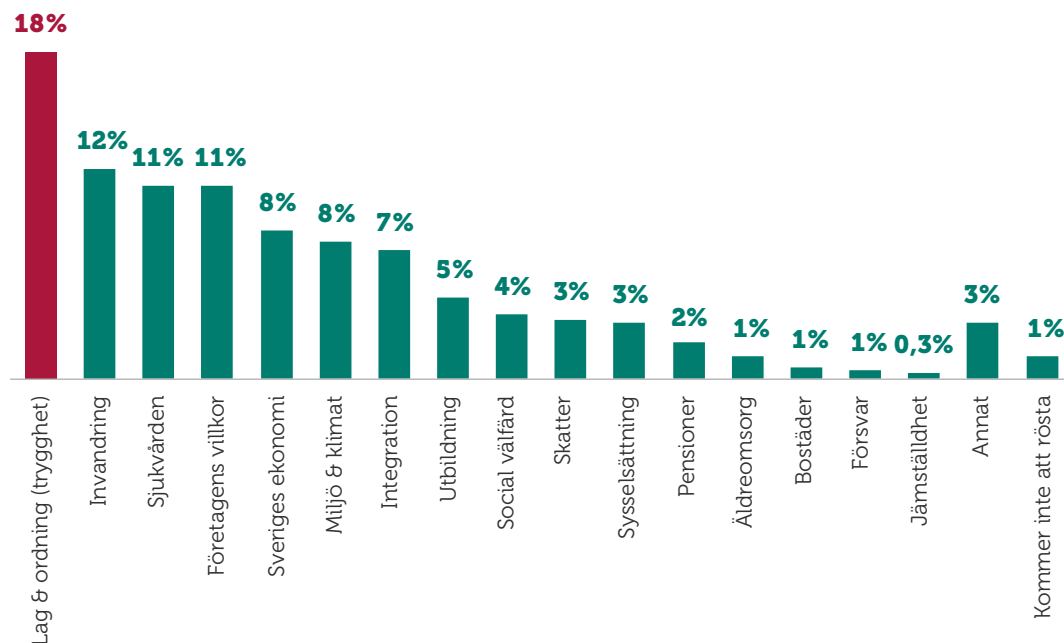
3. INLEDNING

- Dieselstöld från parkerad lastbil utanför Laholm.
- Hot mot anställd i livsmedelsbutik i Sundsvall.
- Försök till bedrägeri med bluffakturor mot IT-företag i Lund.
- Sönderslagen ruta vid restaurang i Göteborgsförort.
- Stöld av maskindelar på byggarbetsplats i Visby.
- Vd-bedrägeri mot hotellägare i Linköping.
- Inbrott på lager med vitvaror i Trosa.

Eller som det också ofta kallas: mängdbrott. Eller vardagsbrott. Brottslighet som för den som blir utsatt kan innebära såväl ekonomiska som fysiska skador, men också en kränkning och en känsla av djup otrygghet. Men som för de allra flesta i samhället går helt obemärkt förbi. Det är kanske inte heller rimligt att händelserna ovan borde skickats ut som pushnotiser och nyhetsflashar av media, men när det kommer till brott som drabbar Sveriges företagare är det detta som är verkligheten. En tärande och ständigt återkommande vardagsbrottslighet som rättsväsendet, i de få fall brotten faktiskt polisanmäls, sällan har resurser att prioritera.

Under de senaste åren har den grävsta brottsligheten i Sverige med rätta dominerat nyhetsrubrikerna. Årligen har nya dystra rekord satts i antal gängskjutningar och bombattentat.¹ I Brottsförebyggande rådets, Brå:s, trygghetsundersökning från oktober 2020 svarade fler svenskar än någonsin tidigare att de känner oro för att bli utsatta för brott.² I en undersökning genomförd av Företagarna i februari 2020 fick företagare svara på vilken enskild sakfråga som var viktigast för deras partival. I topp hamnade lag/ordning/trygghet. Det var första gången som trygghetsfrågan hamnade överst i företagares rangordning.

Figur 1: Om det vore riksdagsval i dag och du måste ange EN fråga som är viktigast för ditt partival, vilken skulle det vara?

(Svar från 828 företagare, februari 2020).

¹ Sprängningar och skjutningar, Polisen <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/>

² Nationella trygghetsundersökningen 2020, Brottsförebyggande rådet <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2020-10-08-nationella-trygghetsundersokningen-2020.html>

Fyra av fem nya jobb i Sverige har under de senaste decennierna skapats i små och medelstora företag. I 208 av Sveriges 290 kommuner är det de små företagen som bidrar med den största andelen skatteintäkter, som i sin tur finansierar den gemensamma välfärden.³ I de mindre företagen skapas sysselsättning och ett lokalt serviceutbud på ett sätt som statliga projekt och satsningar aldrig kan överträffa.

”

Därför är själva förekomsten och närvaron av lokala företag i sig både trygghetsskapande och brottsförebyggande.

Den här rapporten har som ambition att deskriptivt illustrera *omfattningen* av brott som drabbar mindre företag i Sverige.⁴ Men även vad *konsekvenserna* av kriminaliteten blir för företagaren, för medarbetare och kunder – och i förlängningen för resten av samhället.

Att en företagare blir utsatt för ett brott är i sig inte värre än om en privatperson drabbas. Men konsekvensen om företagaren till slut får nog av kriminaliteten och flyttar – alternativt lägger ner sin verksamhet – kan bli ytterst kostsam för samhället då arbetstillfällena försvinner, skatteintäkterna minskar och utanförskapet riskerar att spås på ytterligare. Därför är själva förekomsten och närvaron av lokala företag i sig både trygghetsskapande och brottsförebyggande.

Brottsligheten bidrar till otrygghet bland företagare, kunder och personal. Den tvingar företagare att investera i dyra privata säkerhetslösningar som i stället hade kunnat satsas på att utveckla verksamheten, eller att anställa en ny medarbetare. Brottsligheten skapar också en inträdesbarriär som försvårar nyföretagandet och försämrar konkurrensen, då kostnaden för säkerhet blir ytterligare en aspekt som den som vill starta ett företag behöver ta med i kalkylen.

Av alla tillväxthinder och bördor som ofta går hand i hand med företagandet är kriminalitet den troligtvis mest destruktiva. Andra hinder – i form av svag efterfrågan, finansiering och tuff konkurrens – är förvisso tillväxthämmande men kan ses som en naturlig del av den risk som kommer med företagandet. Brottslighet och kriminalitet däremot hör inte hemma i företagandet, och får aldrig normaliseras.

”

Brottslighet och kriminalitet däremot hör inte hemma i företagandet, och får aldrig normaliseras.

³ Välfärdsskaparna 2019, Företagarna: <https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/2019/valfardsskaparna-2019/>

⁴ Det bör redan nu nämnas att det i kapitel 6 finns ett avsnitt om bristen på *offentlig* statistik över brottslighet riktad mot näringsidkare, i det fall någon läsare frågar sig varför det över huvud taget finns ett behov av att göra en sådan här kartläggning.

4. POLISIÄR NÄRVARO OCH OTRYGGHET

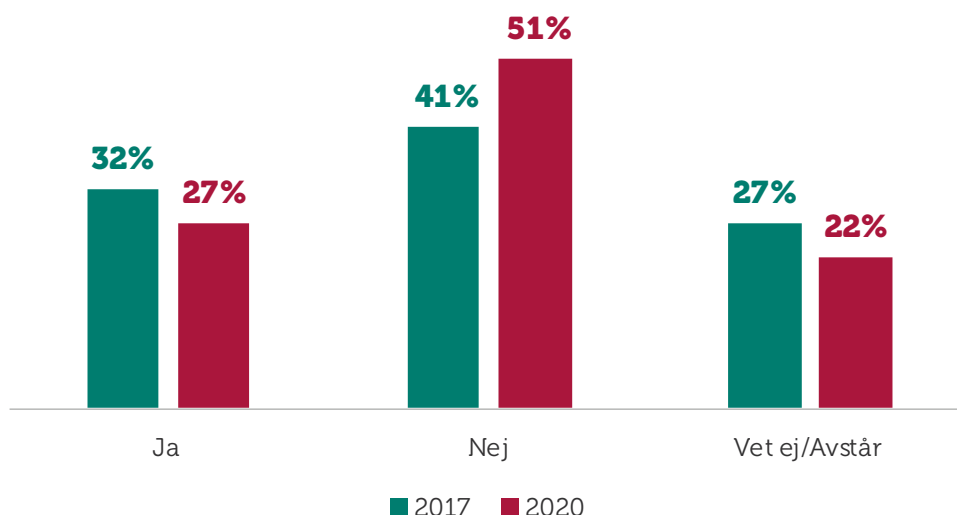
Upplevd trygghet och faktisk säkerhet är inte alltid samma sak. Många personer som aldrig har blivit utsatta för brott kan känna en känsla av otrygghet när de promenerar hem ensamma från jobbet i ett område, utan andra människor i närheten, och där gatubelysning saknas. Det betyder däremot inte att ett subjektivt begrepp som trygghet är en oviktig variabel. Särskilt inte om den upplevda tryggheten stadigt minskar över tid.

Att en företagare upplever otrygghet trots att det egna företaget har skonats från brott kan ha många förklaringar. Att företagaren blivit utsatt för brott privat, att andra företagare i närheten har drabbats, att personal utsatts för brott i närmiljön, att skadegörelse skett utanför lokalen eller det faktum att en lokaltidning skriver om att den polisiära närvaron har minskat och att närmaste polisstation ligger över en timmes bilfärd från företaget.⁵

En företagare som upplever trygghet, å andra sidan, är troligtvis mer villig att investera och satsa på sin verksamhet än en otrygg företagare. Att attrahera och rekrytera personal underlättas väsentligt om området där verksamheten är lokaliserad upplevs som tryggt av den som söker jobb. Alla dessa aspekter gör frågan om trygghet till en väsentlig variabel när det kommer till att kartlägga hur företagare påverkas av brottsligheten.

I figuren nedan visas resultatet på frågan om huruvida polisens närvaro är tillräcklig för att man som företagare ska känna sig trygg. Jämfört med mätningen från 2017 har det skett en negativ utveckling där en majoritet av Sveriges företagare inte upplever polisens närvaro som tillräckligt trygghetsskapande. Den negativa trenden utifrån ett redan väldigt besvärligt läge vittnar om behovet av kraftfulla åtgärder.

Figur 2: Är polisens närvaro tillräcklig för att du som företagare ska känna dig trygg?

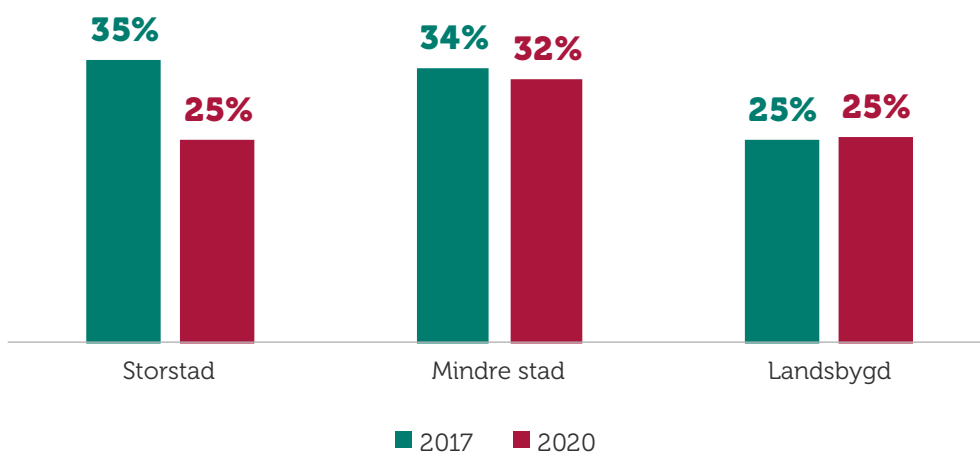
⁵ En kartläggning gjord av Polistidningen i september 2020 visade att andelen poliser i yttre tjänst har sjunkit mellan åren 2015–2019, från 94 per 100 000 invånare år 2015 till 88 år 2019. Detta trots regeringens ambitioner om att antalet polisanställda ska öka med 10 000 till år 2024. <https://polistidningen.se/2020/09/hon-vill-se-fler-kollegor-ute/>

Polisiär närvaro är givetvis långt ifrån den enda relevanta variabeln när det kommer till att mäta trygghet. Men det är polisen som är ytterst ansvarig för att upprätthålla lag och ordning och det är till polisen en företagare i första hand vänder sig vid händelse av ett allvarligt brott. I undersökningen som genomfördes 2017 var också ökad lokal närvaro den viktigaste åtgärden som företagare angav på frågan om vad som krävs av polisen för att öka tryggheten.⁶

I samma undersökning framkom skillnader i upplevd trygghet mellan var i landet företagaren bedriver sin verksamhet, där företagare på landsbygden upplevde en lägre trygghet än företagare verksamma i städer. För mätningen 2020 är det fortfarande endast var fjärde företagare på landsbygden som upplever att den polisiära närvaron är tillräcklig för att skapa trygghet (se figur 3). Företagare verksamma i mindre städer upplever en oförändrad trygghetsnivå. Däremot har det skett en kraftig försämring i större städer där företagares trygghet kopplad till den polisiära närvaron har minskat från 35 till 25 procent. Skillnaden mellan storstad och landsbygd är för en gångs skull utradad, men knappast på det sätt som någon önskat.

Figur 3: Är polisens närvaro tillräcklig för att du som företagare ska känna dig trygg?

Andel som svarat *Ja*.

En klar slutsats är att oavsett var i landet som företagare bedriver sin verksamhet är det fler som upplever att den polisiära närvaron *inte* är tillräckligt trygghetsskapande än vice versa.⁷ Men om den upplevda tryggheten minskar, betyder det då att utsattheten för brott har ökat på motsvarande sätt? I nästa kapitel lämnas den subjektiva trygghetsfrågan och istället redogörs den *faktiska* omfattningen av brotten som drabbar Sveriges företagare.

⁶ Brottslighet och polisens arbete, Företagarna, 2017.

<https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/2017/brottslighet-och-polisens-arbete-2017/>

⁷ Några större skillnader när det kommer till kön, ålder och företagsstorlek går inte heller att urskilja i undersökningen. Inom samtliga branscher är det också en större andel som svarar *Nej* på frågan om polisens närvaro är tillräcklig för att skapa trygghet än andelen *Ja*-svar (med undantag för informations- och kommunikationsföretag).

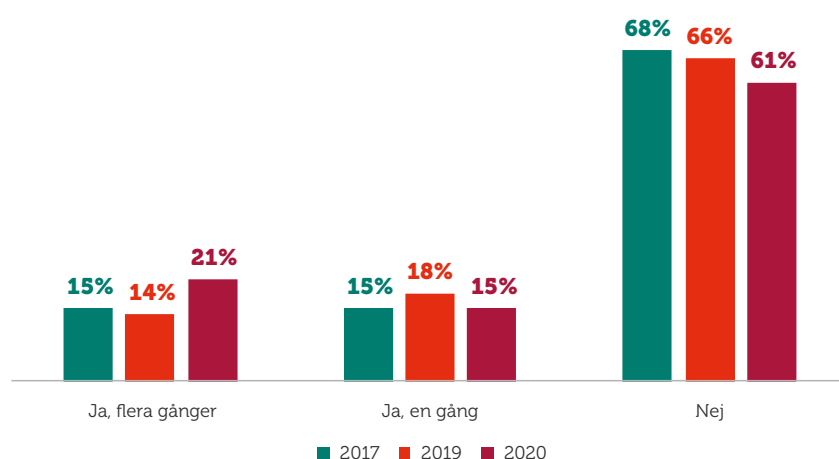

5. FÖRETAGARES UTSATTHET FÖR BROTT

I undersökningen uppger 36 procent att det egna företaget har blivit utsatt för någon form av brott under de senaste åren, antingen en gång eller flera gånger. Det är en ökning med 6 procentenheter jämfört med motsvarande mätning 2017. På motsvarande sätt följer andelen företagare som *inte* har blivit utsatta för brott en sjunkande trend, från 68 till 61 procent under samma tidsperiod (se figur 4). Det kan därmed konstateras att brottsligheten mot Sveriges företagare ökar. Även om det inte är tal om någon lavinartad utveckling är det en tydligt negativ trend som måste brytas.⁸

Särskilt värt att notera är att andelen företagare som uppger att de blivit utsatta för brott vid ett flertal tillfällen har ökat från 15 till 21 procent vilket indikerar att brottsligheten inte är jämnt fördelad utan särskilt riktar sig mot vissa segment av näringslivet, vilket beskrivs närmare i följande avsnitt.

Figur 4: Har ditt företag blivit utsatt för någon form av brott under de senaste fem åren?

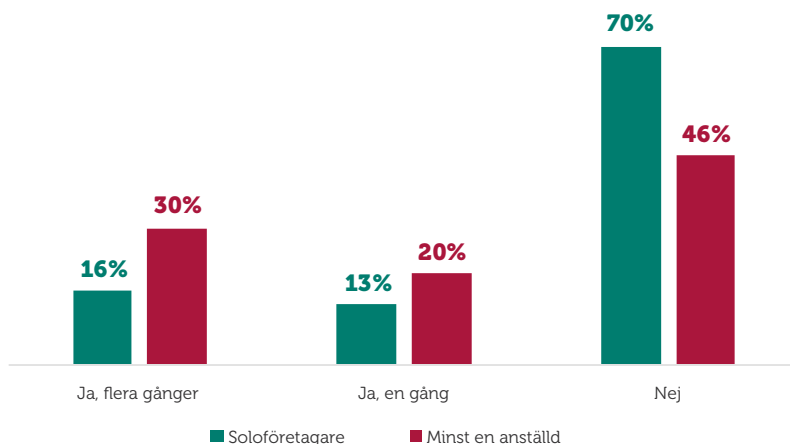
(Detta inkluderar även anställda som utsatts för brott inom ramen för utförande av arbetsgifter.)

⁸ Att den totala procentsatsen för respektive färg i figuren inte helt summeras till 100 beror på ett fåtal respondenter som svarat *Vet ej/avstår* på enkätfrågan.

Företagsstorlek

Att 36 procent av företagen har blivit utsatta för brott under de senaste åren är naturligtvis för många. Om man dessutom bryter ner resultatet på företagets storlek, i form av antal anställda, framkommer siffror som är än mer alarmerande. Som figur 5 visar har 50 procent av företagare med minst en anställd blivit utsatta för brott, samtidigt som motsvarande siffra för soloföretagare är 29 procent.⁹

Figur 5: Har ditt företag blivit utsatt för någon form av brott under de senaste fem åren?

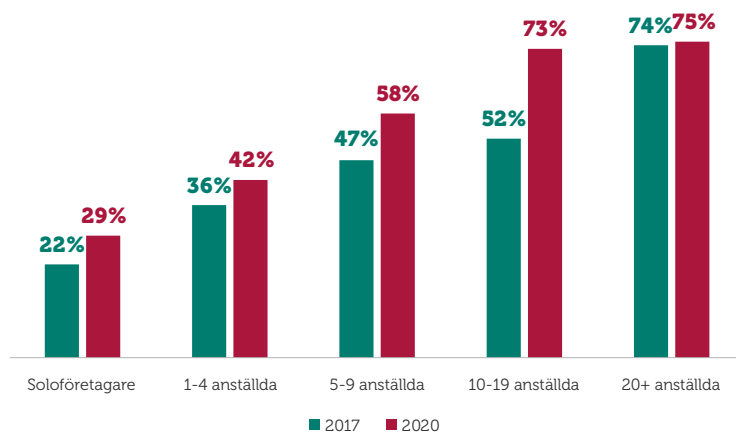

(Detta inkluderar även anställda som utsatts för brott inom ramen för utförande av arbetsgifter.)

Noterbart är även att soloföretagare på den tidigare frågan, om polisens närvaro är tillräcklig för att skapa trygghet, i lika hög utsträckning som företagare med anställda uppgav att den polisiära närvaron är otillräcklig. Det ger vid handen att känslan av otrygghet inte alltid korrelerar med faktisk utsatthet för brott, även om det naturligtvis kan finnas fullt legitima skäl att uppleva otrygghet trots att det egna företaget har fredats från brott.

I figur 6 har utsattheten för brott delats upp på fler företagsstorlekar och jämförts med motsvarande resultat från undersökningen som genomfördes 2017. Även här är trenden tydlig: ju fler anställda ett företag har desto högre är sannolikheten att företaget blir utsatt för brott. När det kommer till företagare med fem anställda eller fler är det en klar majoritet som drabbats av kriminalitet i någon form. Inom samtliga företagsstorlekar har det dessutom skett en ökning i brottsutsattheten sedan mätningen 2017.

Figur 6: Har ditt företag blivit utsatt för någon form av brott under de senaste fem åren?

Andel Ja, en gång och Ja, flera gånger.

⁹ I begreppet soloföretagare ingår de företag som saknar anställda samt de företag där företagaren svarar *Endast jag själv är anställd i företaget*.

Förklaringen till att risken att drabbas av brott går hand i hand med att företaget växer kan se olika ut, men det handlar i grunden om att företaget av olika skäl blir ett mer attraktivt byte i förövarnas ögon. Företaget exponeras mer när bolaget växer – både fysiskt i form av lokaler och genom digital marknadsföring. Företaget omsätter mer pengar, företaget köper in och handlar med mer kostsam och stöldbärlig utrustning och företaget säsonganställer personal som kanske inte alltid känner till företagets säkerhetsrutiner.

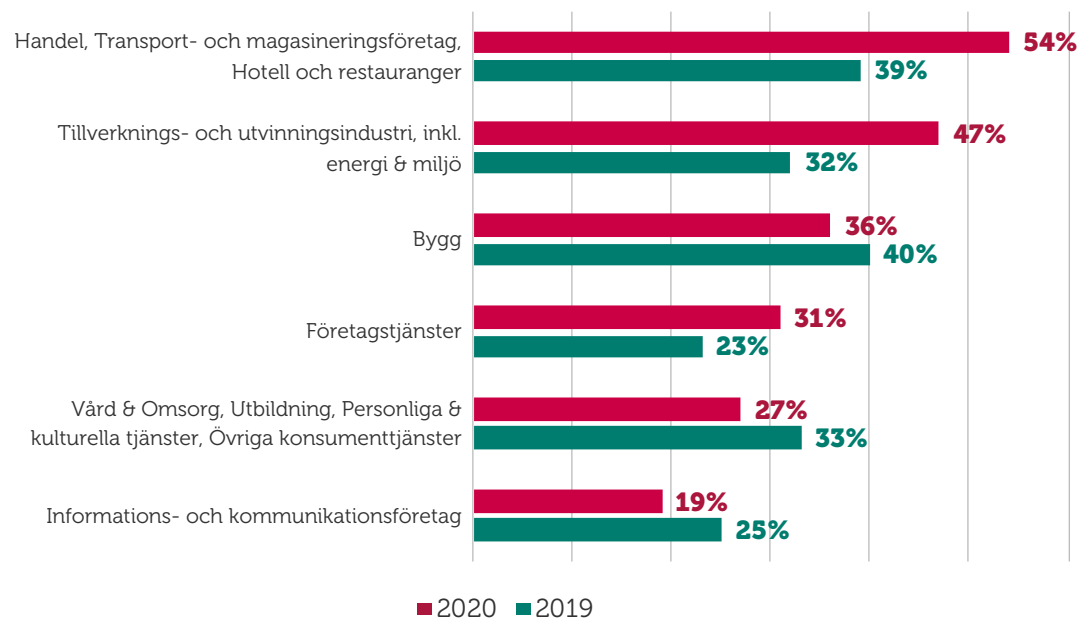
Oavsett förklaring är det givetvis en nedslående slutsats att utöver det omfattande regelverk som är förknippat med att anställa – i form av regler för arbetsmiljö, arbetsrätt med mera – är även ökad risk för kriminalitet något en företagare som går i tankar på att anställa behöver ta med i beräkningen.¹⁰

Branscher

När utsattheten för brott bryts ner på olika branscher framkommer ytterligare en stor spridning mellan olika segment av näringslivet, där en kraftig ökning har skett inom handel/transport/besöksnäring samt inom industrin. Samtidigt noterar byggbranschen, som låg i topp i mätningen som genomfördes 2019, en viss minskning. Den bransch med lägst utsatthet för brott är informations- och kommunikationsföretag, vilket också var den enda bransch där en majoritet av respondenterna upp-gav att polisen är tillräcklig för att man som företagare ska känna sig trygg.

Beroende på i vilken bransch en företagare är verksam är det olika typer av brottslighet som utmärker sig, vilket kommer beröras ytterligare i avsnittet om de mest förekommande brottskategorierna.

Figur 7: Har ditt företag blivit utsatt för någon form av brott under de senaste fem åren?

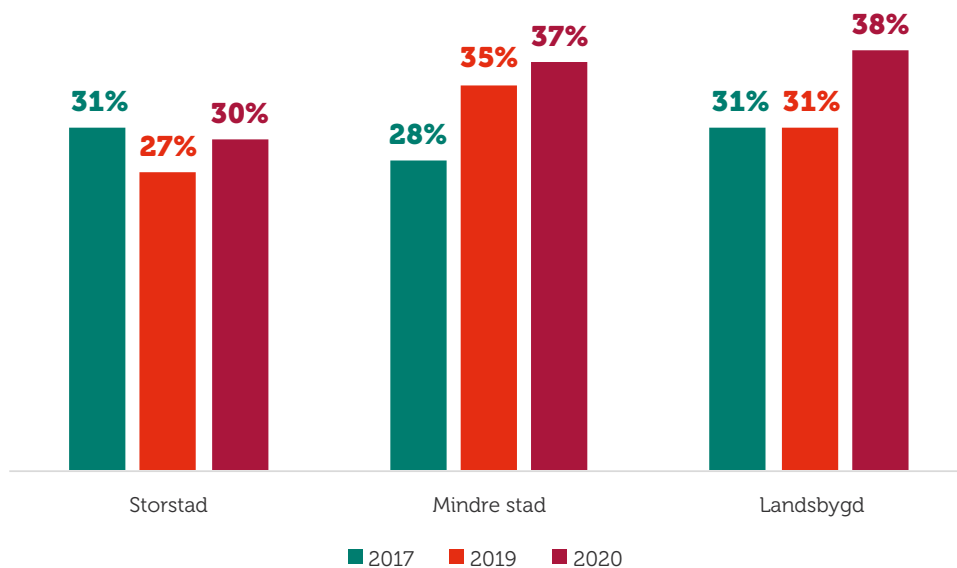
Andel Ja, en gång och Ja, flera gånger.

¹⁰ I Företagarnas rapport *Hur mår företagaren?* från 2019 framkom att soloföretagare generellt upplever högre välbefinnande på arbetsplatsen än företagare med anställda: <https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/2019/hur-mar-foretagaren/hur-mar-sveriges-foretagare-pa-jobbet/>

Stad och land

I kapitel 4 framgick att företagare verksamma i storstäder upplever en ökad otrygghet när det kommer till den polisiära närvaron. Hur ser det då ut när det kommer till brotten som direkt drabbar företaget? I figuren nedan framgår att företagare verksamma på landsbygden och i mindre städer är mer utsatta för brott jämfört med företagare i storstäder. Det är också på landsbygden och i mindre städer som den ökade brottsligheten mot företag har skett under de senaste åren.

Figur 8: Har ditt företag blivit utsatt för någon form av brott under de senaste fem åren?

Andel Ja, en gång och Ja, flera gånger.

När brottslighet fyller tidningar och kvällsnyheter är det dock inte sällan storstäderna som är i fokus, och då handlar det oftast om grov kriminalitet i form av dödligt våld och bombdåd. Även om den grövsta brottsligheten självklart ska uppmärksammas är det viktigt att komma ihåg att när det kommer till vardagsbrottslighet är företagare på landsbygden och i mindre städer de som är mest drabbade.

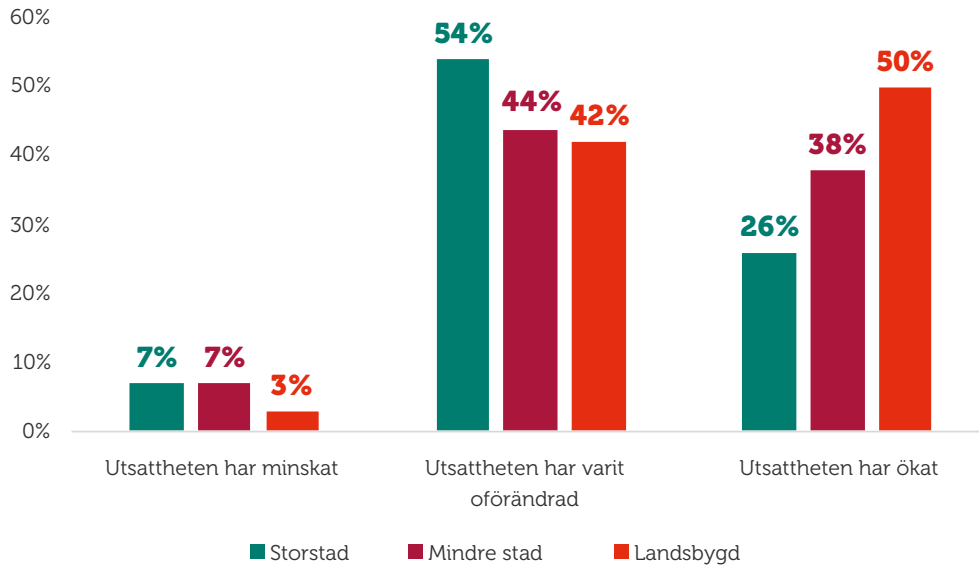
Samtidigt påverkas troligtvis företagare i större städer *indirekt* av brottslighet på ett annat sätt än vad företagare på landsbygden gör, vilket också kan påverka känslan av otrygghet, som framgick i figur 3. Detta blev särskilt tydligt under Operation Rimfrost (Polisens nationella insats 2019 mot gängvåldet) då rikspolischefen i en debattartikel varnade för att polisens särskilda satsningar mot den allra grövsta kriminaliteten skulle leda till att mindre polisiära resurser kommer läggas på att hantera mångbrottslighet i form av inbrott, skadegörelse och stölder.¹¹ Det var inte en signal som bidrog till ökad trygghet för företagare verksamma i de berörda städerna.

De företagare som uppger att de utsatts för kriminalitet har också fått svara på frågan om de upplever att brottsligheten mot det egna företaget har ökat eller minskat under den senaste tvåårsperioden.

Även här visar resultatet i figur 9 att företagare verksamma på landsbygden i betydligt högre utsträckning än företagare i storstäder upplever att brottsligheten har ökat. Endast 3 procent av de brottsutsatta företagen på landsbygden upplever en förbättring. Oaktat var i landet som företagare bedriver sin verksamhet är det dock betydligt fler som upplever en försämring än en förbättring.

¹¹ DN Debatt 2019-11-26: "Färre upplärade brott när vi fokuserar på grov brottslighet". <https://www.dn.se/debatt/farre-upplara-de-brott-nar-vi-fokuserar-pa-grov-brottslighet/>

Figur 9: Vilket av följande påståenden stämmer in på din upplevelse huruvida din verksamhet varit utsatt för brott under de senaste två åren?

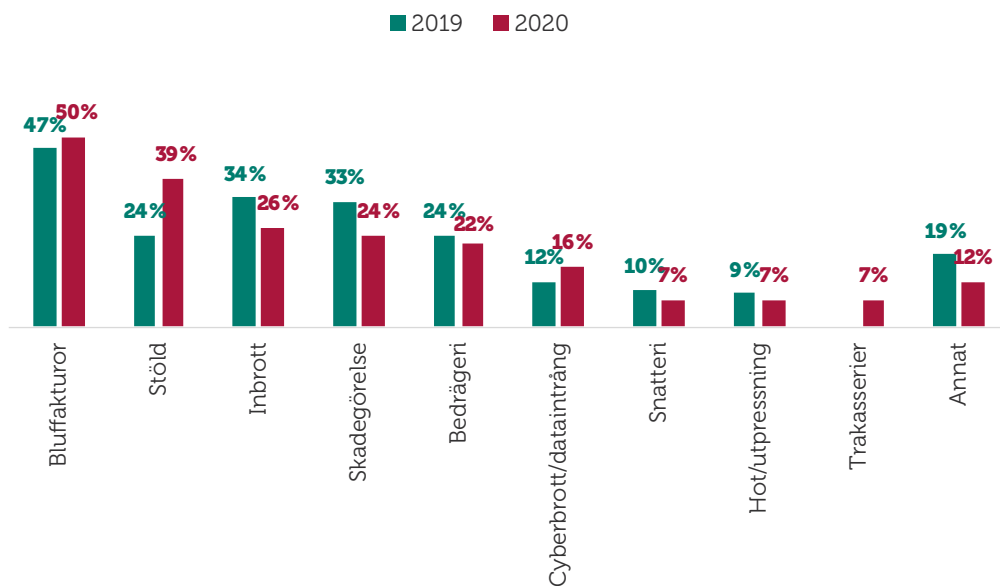

(Att den totala procentsatsen för respektive färg i figuren inte helt summeras till 100 beror på att andelen som svarat *Vet ej/avstår* på enkätfrågan har exkluderats.)

Vanligaste brottstyper

I figur 10 visas vilka typer av brott som varit mest förekommande jämfört med undersökningen 2019. Den vanligaste kategorin av brott som drabbar företagare är bedrägerier i form av bluffakturor, följt av företagsnära mängdbrott i form av stöld, inbrott och skadegörelse.¹²

Figur 10: Vilken form av brott handlade det om (flera svar möjliga)?

Population: företagare som blivit utsatta för någon form av brott under de senaste fem åren. Brottskategorin *Trakasserier* fanns ej med som svarsalternativ 2019.

¹² Figuren innehåller ett separat svarsalternativ för brottskategorin bedrägerier. Det ska dock nämnas att såväl bluffakturor som cyberbrott/dataintrång också ofta är exempel på bedrägerier.

Jämfört med 2019 har det skett en ökning av bluffakturor, stölder och IT-brott samtidigt som andelen utsatta för inbrott och skadegörelse har minskat. Vilken typ av brottslighet som företagare blir utsatta för är dock tätt förknippad med vilken bransch företagaren är verksam i.

Ett exempel är snatterier som nästan uteslutande drabbar handeln och butiker. Inbrott och stölder däremot är mest förekommande inom byggbranschen och tillverkningsindustrin: 45 procent av de svarande företagen inom byggbranschen har blivit utsatta för inbrott, och 61 procent av företag inom industri och tillverkning har blivit utsatta för stölder. Samtidigt uppger hela 50 procent av informations- och kommunikationsföretagen att de blivit utsatta för bedrägerier, jämfört med snittet för hela näringslivet på 22 procent.

Andelen företagare som blivit utsatta för IT-relaterad brottslighet har ökat från 12 till 16 procent men döljer troligtvis ett stort mörkertal. En vanlig form av cyberbrottslighet är spammejl med virus eller annan skadlig programvara som ofta fångas upp av företagets antivirusprogram. Många företagare upplever dessa bluffmejl och *phising*-försök som en så vanligt förekommande del av vardagen att de inte associeras med kriminalitet. Det är troligtvis först när företagaren blir utsatt för allvarlig form av IT-brottslighet, i form av bolagskapning, ID-kapning och *ransomware*, som det blir tydligt att det rör sig om brottslighet.

Andelen företagare som uppger att de själva, eller någon anställd på företaget, blivit utsatta för hot eller utpressning ligger i jämförelse fortfarande på en låg nivå (7 procent). Detsamma gäller andelen som blivit utsatta för trakasserier. Man ska dock komma ihåg att sett till hur många företag och företagare som verkar i Sverige betyder även ett fåtal procent i statistiken att tiotusentals människor har blivit drabbade i verkligheten.

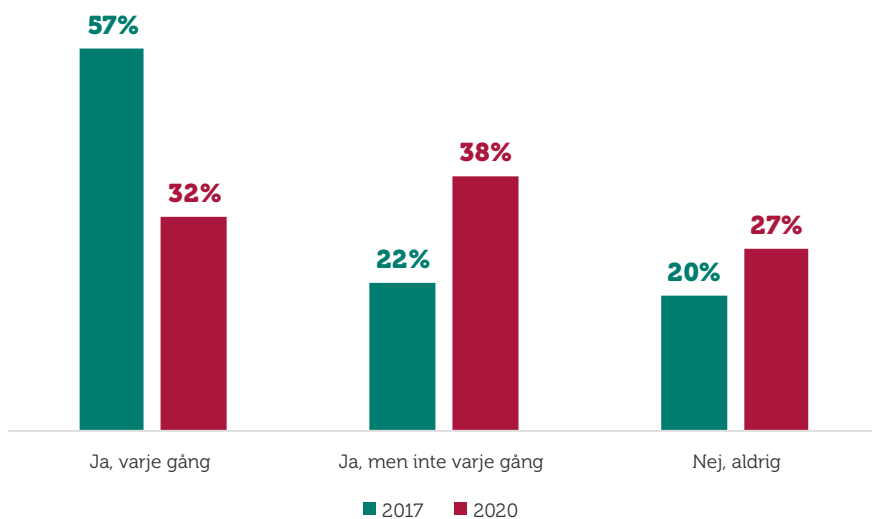

6. ANMÄLNINGSBENÄGENHET

Vad är det då som händer *efter* att en företagare har blivit utsatt för ett brott och den första ilskan och förtvivlan har lagt sig? De brottsutsatta företagarna i undersökningen har fått svara på frågan om brottet anmäldes till polisen, vilket vanligtvis är det första man tänker att någon som har blivit utsatt för ett brott gör.

I mätningen som genomfördes 2017 svarade 57 procent av de brottsutsatta företagarna att de upprättat en polisanmälan vid varje brottstillfälle. Undersökningen 2020 visar dessvärre en kraftig nedgång i anmälningsbenägenheten, där andelen företagare som anmäler vid varje tillfälle har minskat till endast 32 procent. Samtidigt har andelen företagare som uppger att de aldrig polisanmält brotten ökat från 20 till 27 procent.

Figur 11: Har du, i egenskap av företagare, anmält brottet till polisen?

Population: företag som har blivit utsatta för någon form av brott under de senaste fem åren.

Att företagares benägenhet att anmäla brott fortsätter att minska är oroväckande och visar på en sjunkande tilltro bland företagare till polisens och rättsväsendets kapacitet att lösa brott. I undersökningen som genomfördes 2017 fick företagare kommentera *varför* de valt att inte anmäla brottet. I dessa svar framkom en bild av att det inte finns någon mening med att göra en anmälan till polisen, då det ofta inte leder till mycket mer än en nedlagd utredning, eller att ärendet avskrivs direkt.

Att efter brottet avsätta ytterligare tid och resurser från företagets ordinarie verksamhet för att upprätta en anmälan upplevs alltså inte mödan värt. Undantaget är framför allt när det rör sig om grövre brottslighet eller om värdet på det som blivit stulet är högt och försäkringsbolaget kräver en polisanmälan för att ersätta företagets förlust.

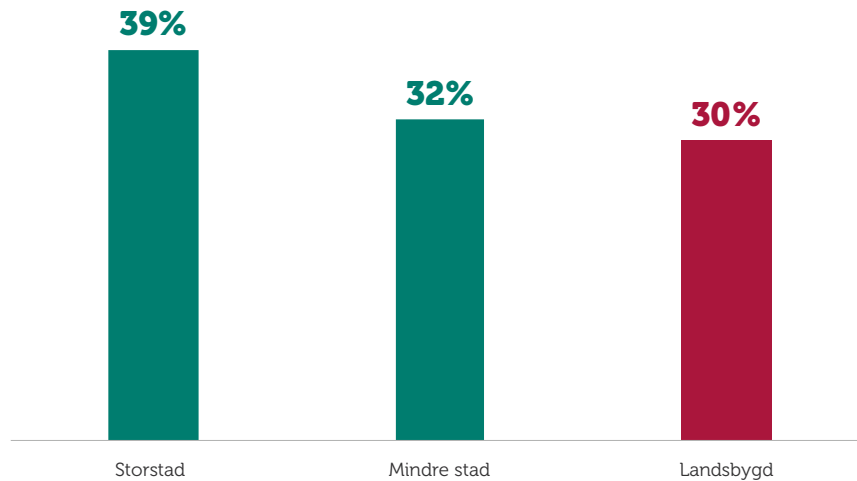
För att företagares anmälningsbenägenhet ska öka är det helt avgörande att polisen tar mängdbrottsligheten som drabbar företag på allvar och inte slentrianmässigt lägger ner utredningar. Det gäller särskilt i de fall där målsägaren har säkrat en stark bevisning i form av till exempel kameraövervakning och vittnen.

” Jag upplevde att jag hade gett polisen allt som behövdes för att hitta och fälla de som begått brottet. Det kändes nästan överkligt när vi fick ett brev ett par dagar senare som informerade om att förundersökningen lagts ner.

– Brottsutsatt företagare

Ytterligare en faktor som påverkar i hur hög utsträckning företagare polisanmäler brott är om företaget är verksamt i en storstad eller på landsbygden. Som figur 12 visar uppger 4 av 10 företagare i storstäder att de vid varje tillfälle anmält brotten – men endast 3 av 10 företagare på landsbygden.

Figur 12: Har du, i egenskap av företagare, anmält brottet till polisen?

Svar = Ja, varje gång.

Som framgick av figur 8 och 9 är företagare på landsbygden även mer utsatta för brott och upplever i högre utsträckning än företagare i storstäder att brottsligheten har ökat. Att landsbygdsföretagare dessutom är mindre benägna att anmäla brott till polisen är ytterligare en viktig påminnelse om det akuta behovet av ökad polisiär närvaro i hela landet. Även om de flesta brottsanmälningar sker digitalt på Polismyndighetens hemsida krävs det ibland att polisen genomför en fysisk brottsplatsutredning, vilket givetvis försvåras om närmaste polispatrull befinner sig flera timmars bilfärd bort från det utsatta företaget.

Brister i den offentliga brottsstatistiken

Vad betyder det då att endast var tredje företag som blivit utsatt för kriminalitet anmäler brotten till polisen? En uppenbar konsekvens är att delar av den offentliga statistik som presenteras regelbundet innehåller stora mörkertal. Det kan i sin tur få allvarliga konsekvenser när myndigheter och regeringsföreträdare planerar och allokerar resurser utifrån underlag som ger en inkorrekt beskrivning av verkligheten.

Detta sammantaget riskerar att skapa en form av moment 22, där företagare upplever att polisen inte satsar resurser på att stävja brotten som drabbar näringslivet, vilket skapar en uppgivenhet som leder till att brotten inte polisanmäls. Det i sin tur leder till missvisande brottsstatistik som kan gesken av att brottsligheten minskar - och därmed saknas incitament för polisen att prioritera satsningar för att motverka den här typen av brott.

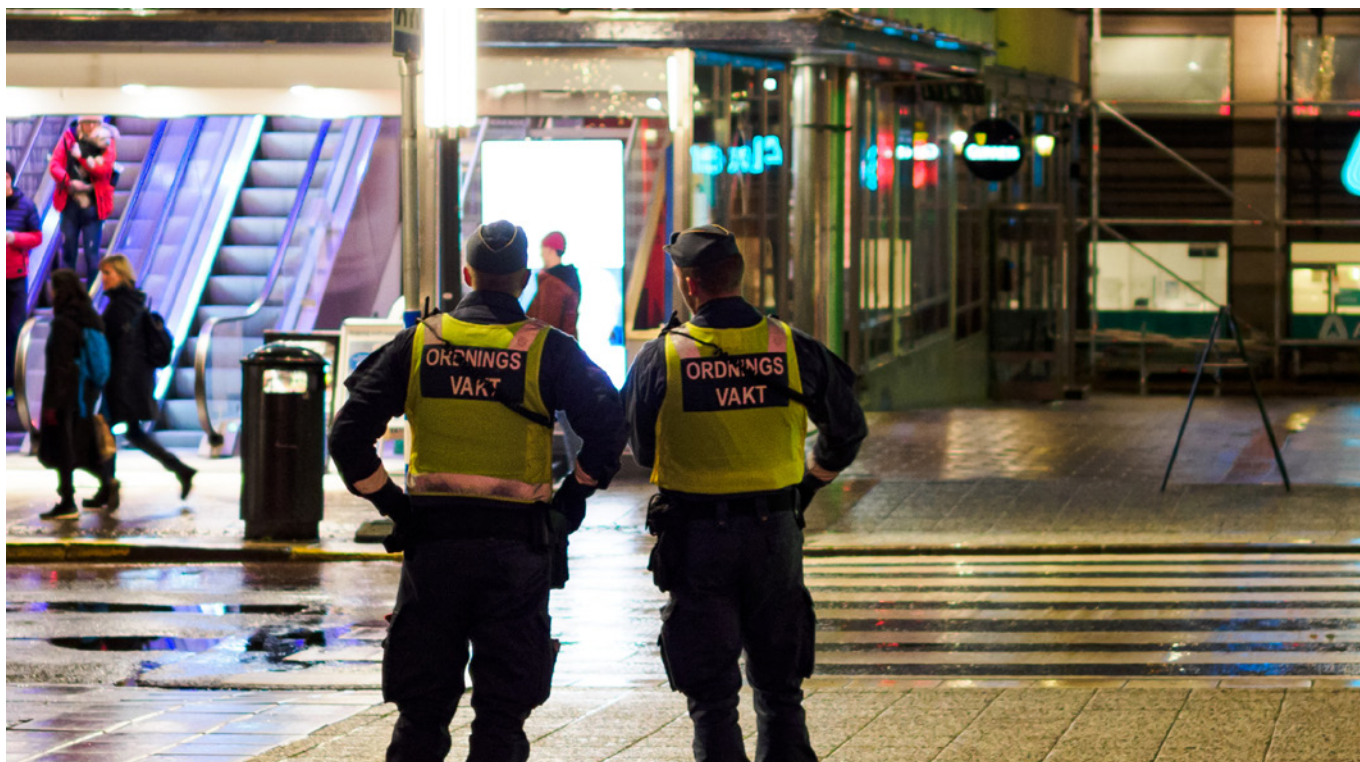
För att öka anmälningsbenägenheten genomför Företagarna löpande, tillsammans med andra näringslivsorganisationer, insatser för att informera företagare om vikten av att anmäla alla brott. Det är dock helt nödvändigt att detta möts upp med beteendeförändringar inom rättsväsendet, där polisen i de fall förundersökningar läggs ner tydligt motiverar vad orsaken är och vad den utsatta företagaren kan göra om hen vill begära en överprövning av beslutet.

Ytterligare ett problem när det kommer till offentlig brottsstatistik är att den inte gör någon skillnad på brott som drabbar privatpersoner och brott som drabbar näringsidkare. Det hade således varit svårt att utifrån statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) få en klar bild av hur näringslivet drabbas av kriminalitet – oavsett om anmälningsbenägenheten hade varit närmare 100 procent.

I de brottskoder som Brå använder sig av kan man förvisso bland annat få fram snatterier från butiker och stölderna från byggarbetsplatser. Men för de allra flesta brottskategorier är det svårt att utläsa om det är ett företag som har blivit drabbat. Inte heller i den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) som Brå genomför årligen framkommer det om det är en företagare eller privatperson som har blivit utsatt för till exempel bedrägerier och hot.

För att Sverige ska få en mer rättvisande statistik av brotten som drabbar företagare är det därför viktigt att regeringen ger Brå ett tydligt uppdrag att börja föra statistik över brott mot företag och att det tydligt särredovisas i brottskoderna om det är en näringsidkare som har blivit utsatt. Som nämndes i inledningen är det i sig inte värre om en företagare blir utsatt för brott än om en privatperson drabbas. Men *konsekvensen* om företagaren till slut får nog av kriminaliteten och flyttar riskerar att bli ytterst kostsam för samhället då arbetstillfällena försvinner och utanförskapet riskerar att spås på ytterligare.

I nästa avsnitt redogörs för just vad konsekvenserna av brottsligheten blir för den drabbade företagaren, för företaget och i förlängningen för resten av samhället.

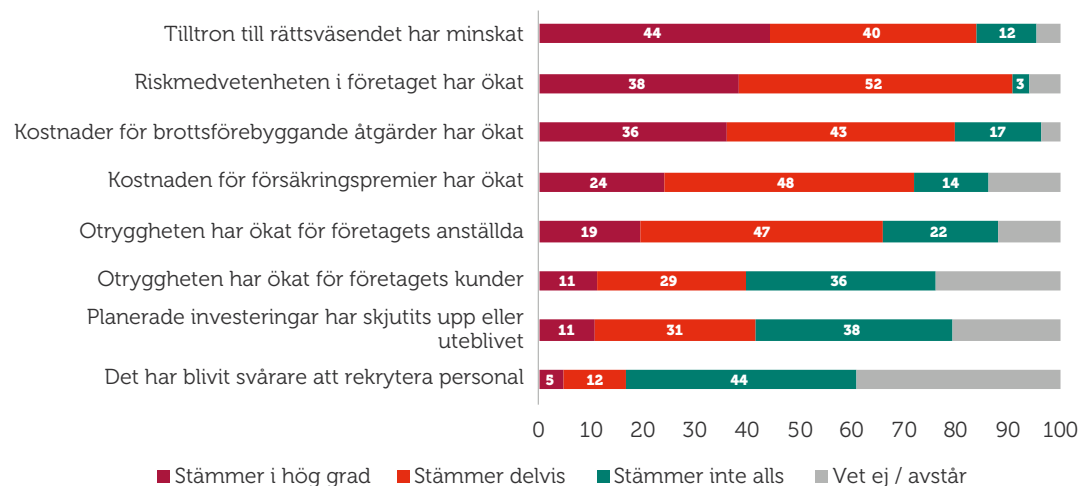

7. BROTTSLIGHETENS KONSEKVENSER

Efter att tidigare i rapporten ha kartlagt omfattningen av brottsligheten som drabbar Sveriges företagare kommer följande avsnitt visa vad kriminaliteten får för konsekvenser i företaget och för den enskilda företagaren. Rapporter och undersökningar som syftar till att visa brottens konsekvenser tenderar att lägga fokus på vad kriminaliteten kostar, både för det enskilda företaget och för samhället i stort, samt vilka åtgärder företaget har vidtagit för att motverka kriminaliteten. Men beroende på hur brottet hanteras av rättsväsendet finns det flera andra konsekvenser som sällan nämns när brott mot näringslivet diskuteras.

I figur 13 har de företagare som blivit utsatta för brott fått ta ställning till olika påståenden om brottslighetens konsekvenser för företagaren och det egna företaget. Alternativerna har därefter rangordnats utifrån hur stor andel av respondenterna som svarat *Stämmer i hög grad*.

Figur 13: I hur hög utsträckning stämmer följande påstående om brottslighetens konsekvenser för dig och ditt företag?

Population: företag som har blivit utsatta för någon form av brott under de senaste fem åren.

Tilltron till rättsväsendet

Den mest förekommande upplevda konsekvensen av hur brotten drabbar företagare är kanske också den mest nedslående: en minskad tilltro till rättsväsendet. Hela 84 procent av de brottsutsatta företagarna uppger att påståendet stämmer i hög grad eller delvis. Endast 12 procent känner inte alls igen sig i påståendet.

Det är oerhört allvarligt att en så förkrossande hög andel företagare känner en minskad tilltro till det rättssystem som finns till för att skydda dem. Troligtvis finns förklaringen i det resultat som presenterades tidigare i rapporten om att allt färre företagare upplever att polisen är tillräcklig för att skapa trygghet, och att allt färre företagare ser någon mening med att polisanmäla när de blir utsatta för brott.

Om den här utvecklingen inte stoppas finns det en överhängande risk att allt fler företagare i Sverige kommer uppleva att staten inte uppfyller sin del av det som ofta kallas samhällskontraktet. Det kan i sin tur leda till att tilltron till skattesystemet kommer att minska, då företagare upplever att staten inte levererar det som är statens viktigaste kärnuppgift: att upprätthålla lag och ordning samt säkerställa trygghet för medborgarna.¹³

Riskmedvetenhet och brottsförebyggande åtgärder

En annan vanligt förekommande konsekvens av kriminaliteten mot näringslivet är att riskmedvetenheten ökar i de utsatta företagen; hela 9 av 10 brottsutsatta företagare upplever en ökad riskmedvetenhet. Även om det förvisso inte är helt överraskande att utsattheten för brott också leder till att man blir mer medveten om vilka risker och svagheter som finns i det egna bolaget är det likväl positivt att nästan samtliga respondenter känner igen sig i påståendet. Att vara riskmedveten leder ofta till ett förändrat beteende och nya rutiner, vilket kan minska risken för att företaget blir utsatt för brott ännu en gång.

En vanlig konsekvens av att man som företagare blir mer riskmedveten är att man ser över vilka skydd mot brottslighet som finns i och runt företaget. Det kan dels handla om fysiskt skydd i form av larmsystem, kameraövervakning, rullgaller och väktare, eller om digitala skydd i form av brandväggar och antivirusprogram. Eller kan det handla om att lindra konsekvenserna i det fall företaget ändå blir utsatt för brott, i form av försäkringar.

Dessa åtgärder är ofta mycket kostsamma och undersökningen visar att 79 procent av de brottsutsatta företagarna har fått ökade kostnader för brottsförebyggande åtgärder. Här finns dock en stor spridning beroende av storleken på företaget: 65 procent av soloföretagare har fått ökade kostnader, medan motsvarande siffra i företag med minst en anställd är 92 procent. Av de brottsutsatta företagarna är det också hela 72 procent som uppger att kostnaden för försäkringspremier har ökat (se figur 13).

Till en viss gräns är det rimligt att man som företagare investerar i olika lösningar för att skydda verksamheten från yttre hot. Men i grund och botten ska företagare inte behöva lägga pengar, tid och resurser på privata säkerhetslösningar – det är och förblir statens och polisens ansvar. Tyvärr är det dock ännu en konsekvens av att den polisiära närvaron inte är tillräcklig för att tillhandahålla trygghet för företagare och anställda runt om i landet.

¹³ I en undersökning genomförd 2018 svarade endast 12 procent av företagare att de har *väldigt* eller *ganska stort* förtroende för att skattepengar används effektivt och till rätt saker. 66 procent uppgav på samma fråga att de har *väldigt* eller *ganska litet* förtroende för skattesystemet. #Föräldrafällan 2.0, Företagarna: <https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/2019/foraldralfallan-2.0/>

Otrygghet

I undersökningen har också frågan ställts om kriminaliteten leder till ökad otrygghet för de människor som befinner sig nära företaget. Frågan har delats upp i två delar där den första handlar om hur tryggheten för företagets *anställda* påverkas (inkluderat vd och ägare). Resultatet visar att 66 procent av respondenterna anger att företagets anställda delvis eller i hög utsträckning upplever en ökad otrygghet. Inom branscherna handel/transport/besöksnäring är det hela 82 procent som känner igen sig i påståendet.

I den andra delen av frågan har de brottsutsatta företagarna fått svara på om brottsligheten leder till ökad otrygghet för företagets *kunder*. Jämfört med föregående fråga om anställdas trygghet är det en lägre andel som uppger att kundernas otrygghet ökar. Totalt 40 procent svarar att påståendet stämmer delvis eller i hög grad, samtidigt som ungefär lika många svarar att de inte känner igen sig i påståendet. Det är dock fortfarande en allt för hög andel företagare som generellt upplever att kriminaliteten bidrar till otrygghet för såväl anställda som kunder, vilket riskerar att leda till stora negativa konsekvenser när det kommer till företagets möjlighet att utvecklas och växa.

Minskad tillväxt

Att brottsligheten leder till att företag tvingas investera i privata säkerhetslösningar och att otryggheten ökar för anställda och kunder har redan framkommit. Men hur påverkar detta rent konkret företagarens möjlighet att kunna få företaget att växa och att anställa fler medarbetare? I undersökningen har de brottsutsatta företagarna fått svara på om kriminaliteten har lett till att planerade investeringar skjutits upp eller helt uteblivit, vilket 42 procent av respondenterna uppger stämmer till viss del eller i hög grad. 38 procent uppger att brottsligheten inte har påverkat företagets investeringar (se figur 13).

När man diskuterar vad brottsligheten kostar för företag och för samhället räcker det alltså inte att endast titta på direkta kostnader, i form av brottsförebyggande åtgärder, reparationer och ökade försäkringspremier. Med i beräkningen behöver man också ha uteblivna investeringar och den tillväxt som hade kunnat skapats om det inte vore för att kriminaliteten istället tvingar företagen att lägga pengar, tid och resurser på att hantera brottsligheten.

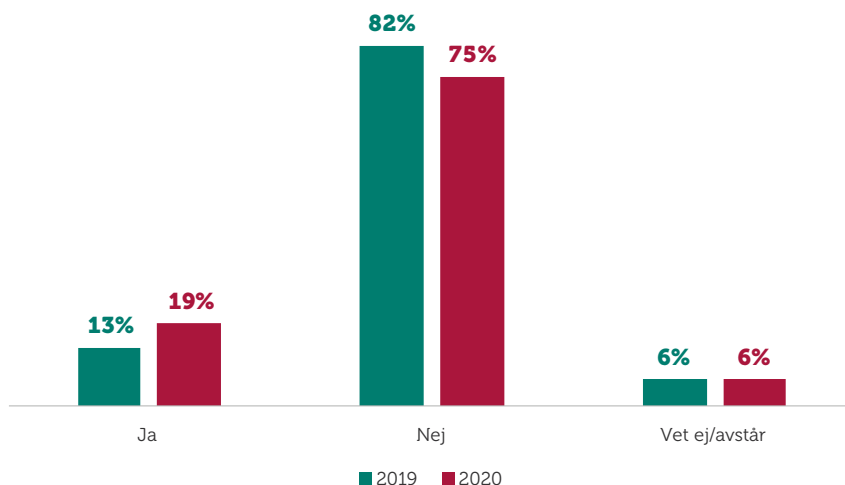
Ytterligare ett exempel på detta är att 17 procent av de brottsutsatta företagarna uppger att brotten har gjort det svårare att rekrytera personal. För företagare som redan har anställda är siffran hela 26 procent. Det visar hur utvecklingshämmande kriminaliteten är för Sveriges företagare, och vilka möjligheter det finns när det kommer till potentiella anställningar som försvåras eller helt uteblir när arbetssökande avstår från att söka sig till de mest brottsutsatta företagen.

Till detta ska nämnas att kriminaliteten skapar en inträdesbarriär till själva företagandet, då personer som vill starta företag och etablera sig på marknaden även behöver ta med i kalkylen de kostnader som tillkommer för brottsförebyggande åtgärder. Detta riskerar att bidra till en försämrad konkurrens och en minskad tillväxt, då affärsmöjligheter och potentiella nya arbetstillfällen uteblir som en konsekvens av att nyföretagandet försvåras.

Nedläggning av företaget

Den yttersta och mest allvarliga konsekvensen av brottsligheten som riktar sig mot företag är att företagaren till slut får nog och lägger ner verksamheten. I undersökningen som genomfördes 2019 ställdes frågan till de företag som blivit utsatta om de någon gång funderat på att lägga ner delar av eller hela företagets verksamhet till följd av brottsligheten. Över var tionde företagare, 13 procent, svarade då *Ja*. När samma fråga ställs ett år senare har andelen ökat till hela 19 procent, eller var femte företagare (se figur 14).

Figur 14: Har du någon gång funderat på att lägga ner delar av eller hela företagets verksamhet till följd av brottsligheten?

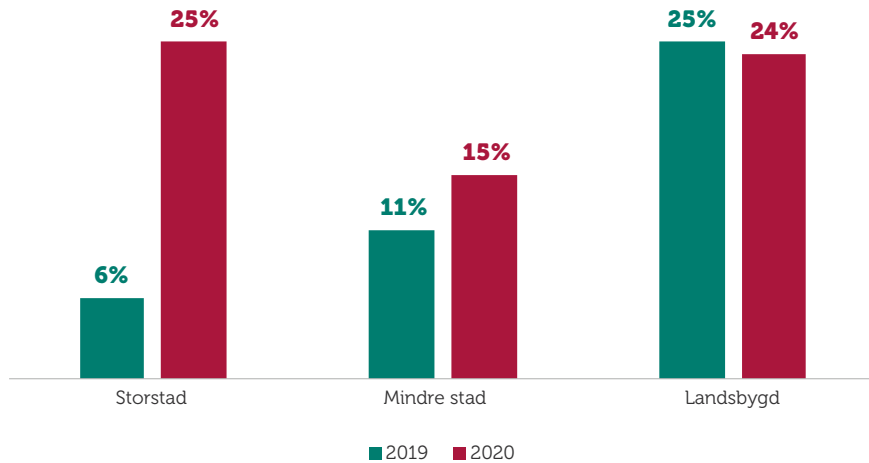

Population: företag som har blivit utsatta för någon form av brott under de senaste fem åren.

Att så många företagare övervägt att lägga ner sin verksamhet på grund av kriminaliteten är otroligt allvarligt. Det handlar om tiotusentals företagare inom alla möjliga branscher runt om i landet. Att andelen dessutom har ökat med 6 procentenheter på bara ett år är också en dyster varningssignal.

I mätningen som genomfördes 2019 stack landsbygden ut på enkätfrågan, då hela 25 procent av landsbygdsföretagarna uppgav att de funderat på att lägga ner sin verksamhet på grund av brotten. I den senaste undersökningen ligger andelen företagare på landsbygden fortsatt kvar på en hög nivå (se figur 15). I mindre städer har andelen företagare som funderat på att lägga ner sin verksamhet ökat från 11 till 15 procent. Men den stora förklaringen bakom den aggregerade ökningen står företagare i storstäder för, där andelen har ökat från 6 till hela 25 procent.

Figur 15: Har du någon gång funderat på att lägga ner delar av eller hela företagets verksamhet till följd av brottsligheten?

Population: företag som har blivit utsatta för någon form av brott under de senaste fem åren. Andel *Ja*-svar.

Att det skett en så stor ökning bland företagare i storstäder kan ha många förklaringar. Men oaktat var i landet en företagare bedriver sin verksamhet är det lika allvarligt om hen upplever att kriminaliteten har så stor negativ inverkan på företagsklimatet att företagaren överväger att bomma igen verksamheten och lämna företagandet.

I grunden är detta inte endast ett företagarpblem utan ett samhällsproblem. När brottsligheten tar resurser från företagare, eller i värsta fall tvingar dem att lägga ner sin verksamhet, drabbar det inte bara den enskilda företagaren utan hela samhället i form av minskad samhällsservice. Följden blir en utebliven möjlighet att få fler i sysselsättning när ännu en jobbskapare försvinner. Om en företagare får nog av brottsligheten och lägger ner sin verksamhet skapas en nedåtgående spiral som riskerar att spä på utanförskapet och ytterligare öka antalet personer som hamnar i kriminella miljöer. Själva förekomsten och närvaron av lokala välmående företag är därför den bästa trygghets- skapande och brottsförebyggande medicinen.

8. ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA BROTTLIGHETEN

För att motverka och bekämpa brottsligheten som drabbar Sveriges företagare krävs en bred palett av åtgärder. De senaste åren har det skett flera förflyttningar i positiv riktning i form av bland annat regeringens 34-punktsprogram, med förslag på åtgärder mot gängkriminalitet, och ett flertal av Företagarna efterfrågade budgetförstärkningar till rättsväsendet har genomförts. Det råder även stor enighet i riksdagen om att brottslighet och trygghet är ett eftersatt område och frågorna står högt på den politiska dagordningen i nästan samtliga riksdagspartier.

Nedan listas de åtgärder på nationell och lokal nivå som Företagarna anser vara mest angelägna för att ytterligare motverka brotten som drabbar företag och företagare runt om i landet. Till detta är det också högst angeläget med åtgärder och satsningar som syftar till att öka arbetet med brottsprevention i form av skola, socialtjänst och kriminalvård.

Nationella åtgärder

INFÖR EN NOLLTOLERANS MOT MÄNGDBROTTE

När brottslighet fyller tidningsrubriker handlar det oftast om grov kriminalitet i form av skjutningar och bombdåd, vilket med rätta möts av skarpa avståndstaganden från politiken. De vanligaste brotten som drabbar företag och som förpestar tillvaron för Sveriges företagare är dock mängdbrott i form av inbrott, bedrägerier, skadegörelse och stölder. Även den här typen av vardagsbrott behöver prioriteras i högre utsträckning av makthavare och bekämpas med samma nolltolerans som grövre brottslighet.

ÖKA DEN POLISIÄRA NÄRVARON

Enligt Företagarnas medlemsundersökningar är fler synliga lokalpoliser den viktigaste åtgärden för att öka tryggheten bland Sveriges företagare. Regeringen har som ambition att öka antalet polisanställda med 10 000 till 2024. Samtidigt har antalet poliser i yttre tjänst sjunkit sedan 2015. När Polismyndigheten växer är det helt avgörande att utbyggnaden resulterar i fler synliga och närvarande poliser över hela landet. I varje kommun bör det finnas en polisiär trygghetskontakt med god kännedom om det lokala näringslivets förutsättningar och utmaningar.

STÄRK HELA RÄTTSKEDJAN

Precis som Polismyndigheten de senaste åren har fått budgetförstärkningar för att motverka kriminaliteten behöver liknande satsningar även göras till de myndigheter som i nästa steg ska hantera det ökade flödet av brottsmål. Det handlar främst om Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården men även myndigheter som kompletterar Polisens verksamhet, i form av Kustbevakningen och Tullverket.

RENODLA POLISMYNDIGHETENS UPPDRAG

Företagarna anser att Polisen i högre utsträckning bör fokusera sin verksamhet på det som är myndighetens kärnuppdrag: att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Ansvaret för annan verksamhet i form av att hantera hittegods, leta efter bortsprungna djur och köra persontransporter bör i högre utsträckning kunna läggas på andra aktörer. För övrigt anser Företagarna att danstillståndet, som också administreras av Polisen, bör avskaffas.

STÄRK FÖRETAGARES RÄTTIGHETER VID NEDLAGDA BROTTsutredningar

Enligt Företagarnas undersökningar har andelen brottsutsatta företagare som anmäler brott minskat stadigt de senaste åren. Orsaken är ofta att företagare inte ser någon mening med att polis-anmäla då det, trots god bevisning, endast leder till en nedlagd förundersökning som inte gör det mödan värt att anmäla. För att öka företagares anmälningsbenägenhet, och därmed få en mer rättvisande brottsstatistik, behöver Polisen i högre grad motivera på vilka grunder en direktavskrivning beslutats eller varför en förundersökning lagts ner, och tydligt informera den drabbade företagaren om vilka möjligheter som finns när det kommer till att begära en överprövning av beslutet.

KARTLÄGG BROTTEN SOM DRABBAR FÖRETAGARE

I dag saknas det offentlig kriminalstatistik över brotten som riktar sig mot företagare. Regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet, Brå, i uppdrag att särredovisa brott som drabbar företagare. Det gäller även i den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) där det tydligare behöver framgå om det är en näringsidkare som har blivit utsatt.

UTÖKA GRÄNSKONTROLLER FÖR UTFÖRSEL

Som en del i att bekämpa internationella stöldlighör har Företagarna under lång tid lyft behovet av att Tullverket saknar befogenhet och resurser att kontrollera utförsel av stöldgods. 2020 lämnade regeringen förslag på ändringar i smugglingslagen som syftar till att ge Tullverket en utökad möjlighet att ingripa mot brott. Företagarna välkomnar dessa förändringar men efterfrågar även ytterligare åtgärder som gör utförsel av stöldgods till ett smugglingsbrott och som syftar till att Tullverket i högre utsträckning inriktar sin verksamhet på löpande utförselskontroller.

SE ÖVER STRAFFSKALORNA

Som en del i att motverka brotten som drabbar företagare anser Företagarna att det finns anledning att se över flera av straffskalorna, så att även de som döms för mångbrottslighet får ett straff som står i paritet med brottet som har begåtts. Regeringen har som exempel föreslagit ett höjt minimistraff för stölder som sker i samband med bostadsinbrott, så kallad inbrottsstöld. Företagarna anser att ett inbrott med stöld i en affärslokal kan ge lika kännbara effekter och upplevas vara lika kränkande som en stöld i bostaden. Därför behöver även minimistraffet för grov stöld höjas till samma nivå som straffet för inbrottsstöld. Till detta anser Företagarna att de straffrabatter som ges för personer i åldern 18–20 år bör slopas, samtidigt som det införs strängare straff för personer som rekryterar minderåriga i syfte att få dem att begå grova brott.

UNDERLÄTTA FÖR KOMMUNALA ORDNINGSVAKTER

Det behöver bli möjligt för kommuner att ansöka om närvaro av ordningsvakter i hela eller större delar av en kommun. I dag måste kommuner göra en så kallad paragraf 3-ansökan för varje specifikt område, enligt Lagen om ordningsvakter (LOV) från 1980, vilket leder till stor byråkrati för kommunerna.

BREDDA TILLTRÄDESFÖRBUDET

Från och med 1 mars 2021 är det möjligt för butiksägare att ansöka om ett tillträdesförbud för personer som begår upprepade kriminella handlingar mot butiken och personalen. Företagarna välkomnar denna åtgärd för att motverka hot, skadegörelse och upprepade stölder mot butiker, och anser att ett liknande verktyg även bör finnas för andra affärslokaler i form av restauranger och caféer. Det bör även vara möjligt att ansöka om ett gemensamt tillträdesförbud i det fall näringsidkare delar gemensamma ytor i form av köpcenter och gallerior.

UTÖKA STATLIGA STÖD FÖR LOKALA BROTTSFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Företagarna anser att staten, genom ökade statsbidrag, bör underlätta för kommuner att initiera fler lokala program för platsamverkan, i form av *Business Improvement District (BID)*, där det lokala näringslivet – tillsammans med Polisen, fastighetsägare och civilsamhället – inkluderas i den fysiska brottsförebyggande planeringen.

I väntan på att Polismyndigheten byggs ut med en ökad lokal polisiär närvaro bör det även finnas ett statligt stöd till de kommuner som ser ett stort behov av att anställa kommunala ordningsvakter.

Lokala åtgärder

INTEGRERA TRYGGHETSFRÅGORNA I NÄRINGSLIVSARBETET

På samma sätt som många kommuner i dag involverar det lokala näringslivet i frågor som rör service i myndighetsutövningen, kommunal upphandling och kompetensförsörjning behöver även trygghet och säkerhet integreras i kommunernas löpande näringslivsarbete. Det kan handla om näringslivsplaner och strategidokument, samt i löpande kommunikation via nyhetsbrev och kommunens hemsida. Även vid fysiska träffar i form av näringslivsråd och frukostmöten behöver kommunen säkerställa att poliser från lokalpolisområdet och kommunens säkerhetssamordnare vid behov finns representerade.¹⁴ I de medborgarlöften som kommunen och Polisen undertecknar varje år behöver det också finnas ett tydligt företagarfokus.

På samma sätt kan den löpande kommunala tillsynsverksamheten hos företag användas som ett sätt för kommunen att få in synpunkter från lokala företagare om trygghetssituationen, och vilka delar av det lokala företagsklimatet som fungerar bra och mindre bra.

TYDLIGGÖR ANSVARET FÖR DET BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETET

För många företagare är det med dagens lagstiftning svårt att utläsa vilken samhällsaktör som faktiskt är ansvarig för att motverka brottsligheten. När det kommer till det brottsförebyggande arbetet har kommuner en central roll att fylla, inte minst när det kommer till arbetet inom skolan och socialtjänsten.

Att arbeta med brottsförebyggande verksamhet är dock en frivillig uppgift för kommunerna, och därför tillsatte regeringen en utredning 2019 med syftet att lämna förslag på hur kommunerna kan få ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete, vilket Företagarna välkomnar. I väntan på ett lagstadgat ansvar är det viktigt att kommuner tydligt kommunicerar till näringslivet vad som är kommunens ansvarsområden och vilka samhällsaktörer som har ansvaret för övriga brottsbekämpande och brottspreventiva verksamheter.

¹⁴ Synsättet att säkerhetsfrågor behöver integreras i näringslivsfrågor är även relevant för Sveriges regioner genom det utökade ansvaret för regionalt tillväxtarbete och regionalt utvecklingsansvar.

INVOLVERA NÄRINGSLIVET I DEN FYSISKA PLANERINGEN

På flera håll i Sverige – men framför allt i större städer – har initiativ tagits till lokal platssamverkan (*Business Improvement District, BID*) där offentliga aktörer tillsammans med bland annat företag och fastighetsägare ingår partnerskap där man gemensamt finansierar åtgärder för att förbättra trygghetssituationen inom ett avgränsat geografiskt område.

Den här typen av lokal samverkan kan se väldigt olika ut beroende på de förutsättningar som finns på orten. Det är dock viktigt att alla kommuner tar efter framgångsrika arbetsätt som sker i andra kommuner, samt själva försöker hitta sätt att involvera det lokala näringslivet när det kommer till den fysiska trygghetsplaneringen, inte minst i form av belysning och kameraövervakning. Kommuner behöver också säkerställa att all form av skadegörelse, klotter med mera skyndsamt repareras och saneras, då den typen av synlig småbrottslighet lätt skapar en känsla av otrygghet för de personer som rör sig på platsen.

FÖRSVÅRA FÖR DEN ORGANISERADE BROTTSLIGHETEN

Ytterligare ett viktigt verktyg som kommuner har för att stävja kriminaliteten är via den löpande kommunala myndighetsutövningen (tillsyn och tillstånd), i de kommunala inköpen samt i de kommunala bostadsbolagen. På samma sätt som det ska vara lätt för företag att göra rätt behövs även tydliga krafttag mot organiserad brottslighet, där verksamheter används för penningtvätt, och där lagar och regler medvetet inte efterföljs vilket skapar en osund konkurrenssituation för den stora majoriteten av skötsamma lokala företag.

ERBJUD STÖD ÅT FÖRETAGARE SOM BLIVIT UTSATTA FÖR BROTT

Även om kommuner saknar ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete har kommunens socialtjänst enligt Socialtjänstlagen ett ansvar för brottsoffer. Det kan handla om såväl ekonomiskt och materiellt stöd som psykologiskt. Det är viktigt att kommuner är medvetna om att även företagare och personal, vars verksamheter har blivit utsatta för allvarlig brottslighet i form av rån och attentat, också kan ha ett behov av den här typen av stöd.

STÄRK UPP MED KOMMUNALA ORDNINGSVAKTER

Som ett sätt att komplettera den polisiära närvaron, eller avsaknaden av den, bör fler kommuner se över möjligheten att bidra till det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet genom att anlita och anställa kommunala ordningsvakter. Samtidigt är det då viktigt att kommunen tydligt kommunicerar till det lokala näringslivet vad som är syftet med ordningsvakterna samt vilka befogenheter de kommunala ordningsvakterna har och inte har.

Häng med i debatten
och följ *@foretagarna*
på Twitter, Instagram,
LinkedIn och Facebook!

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 106 67 Stockholm
foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00